

provinsje fryslân
provincie fryslân

Uitvoeringsprogramma

Gastvrij Fryslân 2028

Uitvoeringsprogramma

Gastvrij Fryslân 2028

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Missie en doel	7
3	Zeven opgaven	8
	3.1 ■ Financiële middelen opgaven	8
	3.2 ■ Uitwerking zeven opgaven	9
4	Gastvrijheidseconomie en het Waddengebied	28
5	Organisatie uitvoering	30
6	Monitoring en rapportage	32

Inleiding

Dit uitvoeringsplan is de uitwerking van onze beleidsnota Gastvrij Fryslân die is vastgesteld door Provinciale Staten op 22 april 2020. In dit document staat uitgewerkt hoe we het provinciale beleid ten aanzien van de gastvrijheidseconomie gaan uitvoeren tot en met 2028.

Lange- en korte termijn

Bij het schrijven van het beleid konden we nog niet weten in wat voor situatie we ons een paar maanden later zouden bevinden, namelijk de coronacrisis. Nu is duidelijk dat het virus een enorme impact heeft op de economie en op het ondernemerschap, ook in de vrijetijdssector. Bij het vaststellen van bovengenoemde beleidsnota op 22 april 2020 hebben Provinciale Staten daarom gevraagd ook met een separaat actieplan te komen voor de korte termijn. Wij hebben daarvoor een Taskforce, bestaande uit vertegenwoordigers van de Toerisme Alliantie Fryslân, Koninklijk Horeca Nederland, Hiswa/Recron, hotels Friesland, Ynbusiness, Merk Fryslân en Innovatiepact Fryslân, in het leven geroepen waarmee gezamenlijk het Corona Actieplan Gastvrij Fryslân is geschreven. Maatregelen uit dit actieplan zijn als korte termijnacties opgenomen in het uitvoeringsplan onder de opgaven 1 Slimme groei en 2 Toekomstbestendige banen.

Bij de totstandkoming van het Corona Actieplan Gastvrij Fryslân hebben we de nadrukkelijke samenwerking gezocht met de opgave Economie van de provinciale organisatie. Vanuit die opgave is gewerkt aan een collegevoorstel voor een breed provinciaal corona herstellfonds van eerst € 5 miljoen en later € 15 miljoen. Ook vanuit het programma Gastvrijheidseconomie zullen we gebruik maken van dat fonds waarbij nog wel moet worden opgemerkt dat Provinciale Staten nog moeten instemmen met het herstellfonds tijdens de behandeling van de Kadernota op 24 juni 2020.

Integraliteit

De gastvrijheidssector is sterk gebaat bij optimale omgevingsfactoren. Bij de uitvoering van ons beleid vormt een integrale aanpak daarom een belangrijke randvoorwaarde. Bij groei van (verblijfs-) accommodaties is de beleidslijn uit Omgevingsvisie en Omgevingsverordening leidend. Wij ontwikkelen voor de waterrecreatie een integraal beleidskader voor het (recreatieve) gebruik van het Friese water, terwijl wij actief participeren in diverse gebiedsontwikkelingsprocessen. In dit kader willen wij een positieve bijdrage leveren aan het behoud van natuur- en cultuurerfgoed als basisingrediënt voor slimme groei.

Opgaven

In dit document draait het om de uitwerking van de zeven opgaven uit het beleidsplan. De opgave Slimme groei vormt de koepel daarvoor. Binnen Slimme groei ligt de focus op innovatie en vernieuwing. Hiermee sluiten we aan op de overkoepelende missie die we als Fryslân hebben, namelijk Geluk op 1 – de circulaire ontwikkeling naar een rijke brede welvaartsregio.

Per opgave zijn de acties benoemd, de beoogde resultaten, met wie we dat doen (koppelingen), met welk budget en tot slot de planning. Dit alles is uitgewerkt in hoofdstuk drie. Naast de opgaven wordt ook nog de uitvoering rondom het Waddengebied omschreven. Dit is geen opgave, maar het maakt wel onderdeel uit van het beleid Gastvrij Fryslân. Dit is uitgewerkt in hoofdstuk vier.

Overige hoofdstukken en evaluatie

In hoofdstuk twee worden nogmaals de missie en ambities beschreven die van invloed zijn op de verdere uitwerking van de opgaven en van de uiteindelijke monitoringsrapportages en evaluatie. In hoofdstuk vijf is aangegeven met wie we uitvoering geven aan de beleidsnota, zowel intern als extern. Hoofdstuk zes ten slotte gaat over evaluatie en monitoring. De inhoud van dit hoofdstuk is grotendeels hetzelfde als het hoofdstuk over monitoring in de beleidsnota Gastvrij Fryslân 2028. Hieraan is toegevoegd dat naast een evaluatie in 2023 er een extra evaluatie volgt in 2021. Dit in verband met de huidige crisissituatie. Er wordt dan gekeken welk effect de getroffen maatregelen hebben op het beleid voor op de lange termijn.

Nader uitwerken

Er zijn in dit plan al veel acties en concrete uitwerkingen daarvan benoemd. Toch staan er ook nog acties open, zowel qua uitwerking als qua financiële middelen. Hier wordt in de tekst naar verwezen of door middel van een post in te vullen met PM. We doen dit bewust omdat we nog niet alles kunnen weten, maar ook om effectief en flexibel te kunnen blijven inspelen op vragen of situaties die later kunnen ontstaan. Op beide evaluatiemomenten in 2021 en 2023 hebben we hier aandacht voor en kunnen we veel van die acties mogelijk concreter benoemen.

Stip op de horizon

De vrijetijdsector heeft tijdens de commissievergadering van 10 april 2020 duidelijk aangegeven dat ze graag een stip op de horizon zien van provincie Fryslân, ook al is de situatie nu totaal anders. Er is namelijk de overtuiging dat ook na deze crisis de sector zich weer opricht en verder ontwikkelt, onder andere samen met ons. Dit is wat we met dit uitvoeringsplan ook doen; we gaan verder met de uitvoering van de zeven opgaven en waar mogelijk koppelen we dit met andere opgaven en teams. Om zo ons doel te bereiken van slimme groei en brede welvaart; de uitgangspunten van het coalitieakkoord 'Geluk op 1'.

2

Missie en doel

Bij zowel de beleidsnota 'Gastvrij Fryslân 2028' als bij dit uitvoeringsplan hoort de volgende missie:

In 2028 hebben Friese inwoners profijt van een slimme groei van het toerisme

Slimme groei van toerisme zorgt voor een prettige en gezonde woon- en leefomgeving, een bijdrage aan het behoud van natuur- en cultuurerfgoed en toekomstbestendige banen in een veranderende economie (people, planet, profit).

Om aan deze missie te voldoen, zijn er drie ambities geformuleerd:

Ambitie 1: Toerisme zorgt voor een prettige en gezonde woon- en leefomgeving

Een slimme groei van toerisme draagt bij aan het behouden of verder laten stijgen van de beleving van de leefbaarheid, het behouden van de nummer 1 positie van meest gelukkige inwoners van Nederland en instandhouding van het voorzieningenniveau in onze provincie.

Ambitie 2: Toerisme versterkt het behoud en ontwikkeling van cultuur- en natuurerfgoed

Een slimme groei van toerisme versterkt de kwaliteit en omvang van de natuur en het cultuurerfgoed.

Ambitie 3: Toerisme zorgt voor toekomstbestendige banen

Een slimme groei van toerisme draagt bij aan werkgelegenheid en arbeidsparticipatie voor jongere generaties en senioren. Met uitdagende banen die bijdragen aan een stijging van het welvaartsniveau (gemiddeld huishoudensinkomen).

Om deze missie en ambities te kunnen realiseren, werken we in deze beleidsperiode met zeven opgaven. Deze opgaven vormen de leidraad voor de uitvoering. In het hoofdstuk hierna wordt dit verder toegelicht en uitgewerkt. De drie genoemde ambities zijn ook van belang voor de jaarlijkse monitoring. In hoofdstuk zes is dit verder uitgewerkt.

3

Zeven opgaven

3.1 ■ Financiële middelen opgaven

De zeven opgaven zijn de pijlers van het programma Gastvrij Fryslân 2028. Voor iedere opgave is budget gereserveerd zoals hieronder schematisch is weergegeven. Het is belangrijk hierbij op te merken dat de tijdelijke budgetten mogelijk nog onderling verplaatst worden zodat er meer ruimte ontstaat bij een opgave wanneer dat nodig is. Via de begrotingscyclus maken we ieder jaar inzichtelijk hoe het staat met de voortgang en verdeling van middelen.

Opgaven	Programmabegroting 2020- 2024		Totaal
	incidenteel coalitie	structureel	
1. Slimme groei		€ 1.117.700	€ 1.117.700
2. Toekomstbestendige banen	€ 100.000		€ 100.000
3. Destinatie-management	€ 1.250.000	€ 675.800	€ 1.925.800
4. Vitale waterrecreatie	€ 640.000	€ 553.300	€ 1.193.300
5. Vitale logiesaccommodaties	€ 500.000		€ 500.000
6. Dagrecreatieve netwerken	€ 500.000		€ 500.000
7. Data op orde	€ 400.000	€ 119.300	€ 519.300
Per jaar	€ 3.390.000	€ 2.466.100	€ 5.856.100
Bestuursperiode	€ 13.560.000	€ 9.864.400	€ 23.424.400

3.2 ■ Uitwerking zeven opgaven

1. Slimme groei

De opgave Slimme groei is de overkoepelende opgave voor de uitvoering van de ambities uit hoofdstuk twee. Onderwerpen uit deze opgave richten zich op het vormgeven van de spreidingsgedachte en het stimuleren van het innoverend vermogen van de gastvrijheidssector. Vanwege de coronacrisis is er een tweedeling gemaakt in de acties. De korte termijnacties zijn specifiek bedoeld voor ondersteuningsmaatregelen als gevolg van de crisis, de langere termijn voor de uitvoering van de beleidsnota tot aan 2028.

Verklaring afkortingen in onderstaande tabel

TAF = Toerisme Alliantie Fryslân

KHN = Koninklijk Horeca Nederland

FCP = Friesland Convention Partners

Actie	Resultaat van deze actie/ output	Met wie	Kosten				Planning	
			2020	2021	2022	2023		
1	Directe ondersteuning 1,5 meter economie	Vastgestelde regeling 1,5 meter-economie.	Hiswa/Recron/ KHN, TAF, Ynbusiness, Merk Fryslân	€ 300.000 € 700.000 (herstelfonds) (inclusief 10 procent uitvoeringskosten)				2020-2021
2	Verlengen en verbreden seizoen	Verlengen bedieningstijden bruggen, evenementen-kalender winter 2020, programmering evenementen, arrangementen.	Merk Fryslân, Regiomarketing-organisaties, LF 2028, TAF, branches.	€ 150.000	€ 100.000			2020-2021
3	Publieke voorzieningen maximaal benutten	Spreiding van voorzieningen (app), Communicatie, Optimalisering gebruik van OV.	Gemeenten, Merk Fryslân, TAF, branche	€ 100.000	€ 50.000			2020-2021
4	Stimulering toerisme naar Fryslân en in Fryslân	Uitvoering postcorona campagne	Regiomarketing-organisaties en Merk Fryslân, NBTC	€ 200.000 (herstelfonds)				2020-2021
5	Stimulering toekomstig verdienvermogen	Stimulering innovatie door Corona Innovatie Expert Team, Uitwerking top 10 ideeën uit VNO/NCW prijsvraag.	Ynbusiness, TAF, branche	€ 50.000	€ 30.000			2020-2021

Actie	Resultaat van deze actie/ output	Met wie	Kosten				Planning	
			2020	2021	2022	2023		
	Korte termijn							
6	Inzicht in financiële bedrijfsvoering	Versneld inrichten generieke 1,5 meter-lijnsdienst/ Corona Business Support.	Ynbusiness, TAF, branche	€ 50.000	100.000,-			2020-2021
	Langere termijn							
7	Opstellen en uitvoeren plan zakelijk toerisme	Meer zakelijke evenementen in Fryslân.	Merk Fryslân, FCP, NBTC en vier grote gemeenten in Fryslân	€ 100.000	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000	2020-2023
8	Evaluatie Toerisme Alliantie Fryslân	Rapportage evaluatie.	Ondernemers, onderwijs en overheid	€ 40.000	PM	PM	PM	Afgerond q 1 2021
9	Innovatie-agenda	Vastgestelde agenda.	Hiswa/ Recron/ KHN, TAF, Ynbusiness	€ 50.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	2020-2023
10	Uitwerking 4 icoonprojecten	Vier uitgewerkte businesscases.	Initiatiefnemers icoonprojecten	€ 100.000	€ 200.000	PM	PM	2020-2021
11	Aanjager en uitvoeringsmaatregelen Gastvrij Fryslân Circulair en Energietransitie	Aanstelling aanjager en uitwerking programma circulariteit en energietransitie.	Circulair Fryslân, TAF, brancheorganisaties	€ 50.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	2020-2023
12	Plan van aanpak herbestemming Erfgoed	Vastgesteld Plan van Aanpak, in combinatie Erfgoeddeal.	Erfgoedinstaties, TAF, Merk Fryslân	€ 50.000	€ 50.000	PM	PM	Afgerond q 2 2021
13	Actie Erfgoedlogies via Erfgoed deal	4-6 erfgoedpanden leveren bijdrage leefbaarheid en economie.	Erfgoedinstaties, Rijk, lokale partners	€ 50.000	€ 100.000	100.000	PM	2021 -2023
14	Verkennen meedoen aan duurzaamheidskeurmerk Green Destinations	Meer gemeenten hebben het keurmerk.	Gemeenten en regio's	€ 30.000	PM	PM	PM	2020-2023
		Totaal		€ 1.220.000	€ 1.255.000	€ 650.000	€ 600.000	€ 3.725.000 + PM

Toelichting per actie:

1. Betreft een fonds voor ondernemers en is een kortlopende investeringsregeling voor het aanbrengen van noodzakelijke investeringen als gevolg coronacrisis.
2. Betreft het stimuleren van activiteiten gericht op het verlengen van het naseizoen.

3. Het gaat bij deze actie om beter benutten van publieke voorzieningen door middel van communicatie, geleiding van druk (crowd-control)
4. Zowel op landelijk als op regionaal niveau wordt gewerkt aan een intensieve campagne na de coronacrisis om de (binnenlandse) toeristenstroom weer op gang te brengen
5. Hierbij gaat het om het beschikbaar stellen van middelen voor het ondersteunen van innovaties met seedmoney (aanjaaggeld voor businessontwikkeling), bijvoorbeeld voor de top 10 ideeën uit de VNO/NCW prijsvraag.
6. Samen met financiële instellingen en eerstelijnspartners richten wij versneld een generieke 1,5 lijndienst/ Corona Business Support in om ondernemers bij haar financiële bedrijfsvoering te ondersteunen.
7. In de zakelijke markt zien wij groeipotentie. Wij willen er langjarig op inzetten en ontwikkelen daarvoor een concreet uitvoeringsplan. In het uitvoeringsplan wordt ingezet op activiteiten als het vergroten van de bekendheid en het imago van Fryslân, inzet op research en acquisitie voor het werven van congressen, het inzetten van Friese kennisinstellingen als ambassadeur, het opzetten van een bidfonds (voor het opstellen van bidbooks) en een stimuleringsfonds (om ervoor te zorgen dat congressen naar Fryslân komen) en het stimuleren van de samenwerking bij de acquisitie van tussen partijen als Friesland Convention Partners, Merk Fryslân en de TAF.
8. In de vorige collegeperiode is de TAF gestart. De huidige looptijd eindigt eind 2021. In verband met een eventueel nieuw overeenkomst gaan we de TAF in 2020 evalueren.
9. De sector heeft sterk de behoefte aan een concrete brede innovatieagenda. Wij ontwikkelen de innovatieagenda met de betrokken partijen, wij gaan kijken waar overlap zit in de verschillende initiatieven en maken een verbinding met de bestaande (brede) voucherregeling.
10. De TAF heeft het initiatief genomen om het toeristisch product in Fryslân een impuls te geven met icoonprojecten. In eerste instantie willen wij 4 projecten qua projectuitwerking faciliteren en financieel ondersteunen. Het gaat hierbij om het verder ontwikkelen van het Tjeukemeerplan, plannen turfroute, De Tocht en vaarroute door Sneek.
11. De gastvrijheidssector heeft een inhaalslag te maken qua circulariteit en energietransitie. Als koppelkans met de opgave Verbindende (circulaire) economie willen wij een aanjager aanstellen en een concreet uitvoeringsplan ontwikkelen als opmaat voor een stimuleringsregeling voor duurzaamheidsmaatregelen.
12. Het beter benutten van ons cultuur- en natuur erfgoed vormt een belangrijke pijler van ons beleid. Passend hierbij willen wij (verblijfs-)accommodaties stimuleren. Wij maken hiervoor een inventarisatie en plan van aanpak.
13. We doen als mogelijk mee aan een erfgoeddeal met het Rijk om in 4 tot 6 verpauperde erfgoedpanden duurzame logiesvormen te realiseren die een stimulans betekenen voor de leefbaarheid.
14. Rondom de Wadden zijn wij inmiddels gestart met het keurmerk Green Destinations. Het betreft een interessant concept en passend bij onze duurzame ontwikkeling. Wij gaan dit concept verder uitwerken en via de coördinator Werelderfgoed Waddenzee gemeenten enthousiasmeren.

2. Toekomstbestendige banen

Slimme groei van toerisme draagt bij aan de werkgelegenheid en brede arbeidsparticipatie. Een slimme groei leidt ook tot voldoende uitdagende banen. De coronacrisis heeft echter gezorgd voor een aangepaste focus voor de korte termijn, namelijk het behoud van de banen. Deze opgave legt de focus op de professionalisering van de sector via samenwerking. Samenwerking zodat (toekomstige) werknemers zicht hebben op de mogelijkheden. Samenwerking om te komen tot het optimaliseren van vraag en aanbod op het gebied van werknemers, maar ook in opleidingen op elk niveau.

De rol van de provincie is in deze opgave slechts beperkt, veelal ligt het overkoepelende beleid binnen andere velden, zoals onderwijs, economie en sociale zaken.

De provincie kan wel een rol spelen bij het bewustzijn om juist ook de gastvrijheidssector mee te nemen en de koppelkansen goed te benutten.

Verklaring afkortingen in onderstaande tabel

TAF = Toerisme Alliantie Fryslân

TCF = Toerisme collectief Fryslân

KHN = Koninklijk Horeca Nederland

Actie		Resultaat van deze actie/ output	Met wie	Kosten				Planning
	Korte termijn			2020	2021	2022	2023	
1	Toekomstgerichte arbeidsmarkt	Informeren ondernemers informeren over flexibilisering Ondersteuning TCF/ Noord Leert	Ynbuisness branche-organisaties, TAF, onderwijs	50.000	10.000	50.000		2020- 2022
	Langere termijn							
2	Toerisme Collectief Fryslân	Design based education geïntegreerd in mbo en hbo op het gebied van gastvrijheid. In elke regio een living lab.	NHL/Stenden TAF Friesland college, Friese Poort, gemeenten, ondernemers	€ 200.000 Afbouwend Naar implementatie in curriculum onderwijs	€ 100.000			Pilot fase en implementatie 2020/2021
3	Kwartiermaker Toekomstbestendige banen	Uitgewerkte agenda voor samenwerking onderwijs, ondernemers.	TAF, branche-organisaties, onderwijs, overheid	€ 50.000				2020-2021

Actie		Resultaat van deze actie/output	Met wie	Kosten				Planning
Korte termijn	2020			2021	2022	2023		
4	Ondersteunen samenwerking onderwijs en ondernemers. (vervolg 3.)	Gastvrijheidshuis Fryslân.	Ondernemers, brancheorganisaties, onderwijs, overheid, TAF	-	PM	PM	PM	2021-2023
5	Monitor impact digitalisering	Zicht op impact digitalisering op aard werkgelegenheid sector.	Brancheorganisaties		PM			2021
6	Pilot ondersteunen	Op kleine schaal beoogde samenwerking uitvoeren. Resultaten meenemen in verdere uitrol.	Mbo en hbo opleidingen, ondernemers gemeenten KHN	€ 25.000	PM			2020-2021
7	Inzet inclusieve arbeidsmarkt	Opzet om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt voor sector op te leiden en te begeleiden.	Sector, UWV, gemeenten zorgbureaus.		PM	PM	PM	2021-2023
			Totaal	€ 300.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 600.000 + PM

Toelichting:

1. Wij zetten in om elke ondernemer te informeren over de juiste mogelijkheden voor flexibilisering van het personeelsbestand.
2. Toerisme collectief Fryslân zorgt voor innovatie van de branche door ondernemers samen te brengen met mbo- en hbo'ers om vervolgens op locatie gezamenlijk aan de slag te gaan met vraagstukken. Hierbij is een directe lijn naar de onderwijsinstanties aanwezig. Deze nieuwe werkwijze zal opgenomen worden in het curriculum van het onderwijs.
3. De kwartiermaker krijgt de opdracht te komen tot een uitgewerkt plan waarin de samenwerking tussen onderwijs, ondernemers, brancheorganisaties en overheid vorm en inhoud krijgt.
4. Deze opzet van samenwerking zou uiteindelijk in een 'Gastvrijheidshuis Fryslân' kunnen uitmonden. Het is een platform waar onderwijs, ondernemer en overheid samenwerken om vraag en aanbod arbeidsmarkt gastvrijheidssector goed te bedienen. Hierbij zal aandacht zijn voor bestaande initiatieven, organisatie en financieringsmogelijkheden.
5. Digitalisering binnen de sector gaat momenteel snel, de werkwijze van receptie tot aan bediening wijzigt mede door 1,5 meter samenleving snel. De monitor geeft de impact op de werkgelegenheid weer in aantal, aard en niveau.
6. Met een pilot project kan de beoogde werkwijze op het gebied van samenwerking testen en geeft inzicht in de slagingskansen voor een bredere aanpak met meerdere onderwijsinstanties en regio's binnen de provincie. De provincie kan hier een verbindende rol spelen.

- Ook mensen met een wat grotere afstand tot de arbeidsmarkt kunnen ook een goede bijdrage leveren aan de sector. Dit vraagt om een aanpak met meer maatwerk, maar kan tegelijkertijd leren van bestaande initiatieven. Deze actie richt zich op het maken van een opzet van een mogelijke werkwijze. Een mogelijke invoering hiervan zal voornamelijk binnen andere beleidsvelden dan wel financieringsstromen vallen.

3. Destinatiemanagement

Met de opgave destinatiemanagement zetten we in op kwaliteitstoerisme (in plaats van focus op groei in aantallen) en richten we ons op spreiding van toerisme over de hele provincie en het jaarrond aanbieden van activiteiten. We zetten daarmee bewust in op destinatiemanagement in plaats van op destinatiemarketing omdat het doel bij destinatiemarketing erop gericht is om zoveel mogelijk bezoekers te trekken. Voor marketing is tot 2024 in totaal € 1.910.900 per jaar beschikbaar. Hiervan is € 675.800 structureel en €1.235.100 incidenteel. Vrijwel het hele bedrag wordt per jaar ingezet via subsidieverlening aan Merk Fryslân. Acties welke als PM post zijn begroot, worden waar mogelijk opgenomen in de planvorming van Merk Fryslân en bekostigd uit de boekjaarsubsidie aan deze organisatie.

Vanwege de coronacrisis is er een verschuiving van activiteiten ontstaan. De volgende twee acties hebben op dit moment de prioriteit:

- Het opstarten van herstelcampagnes voor inwoners van Fryslân om vakantie in eigen provincie door te brengen. De kosten hiervoor worden geraamd op € 150.000, te financieren vanuit het brede provinciaal corona noodfonds van € 20 miljoen.
- Er wordt met het NBTC en andere partners op regionaal, provinciaal en landelijk niveau ingezet op een breed herstel offensief voor het post coronatijdperk. Dit wordt nog nader uitgewerkt.

Verklaring afkortingen in onderstaande tabel

NBTC = Nationaal Bureau Toerisme en Congressen

Actie	Resultaat van deze actie/ output	Met wie	Kosten				Planning	
			2020	2021	2022	2023		
Korte termijn								
1	Focus op de merken Friesland en De Wadden. Hiervoor verlenen we subsidie aan Merk Fryslân	Verankeren van de merken Friesland en De Wadden als aantrekkelijk toeristische bestemming met als resultaat meer bestedingen en behoud Frysk eigene.	Merk Fryslân, regiomarketing-organisaties	€ 1.310.900	€ 1.310.900	€ 1.310.900	€ 1.310.900	2020 t/m 2023

Actie	Korte termijn	Resultaat van deze actie/ output	Met wie	Kosten				Planning
				2020	2021	2022	2023	
2	Visit Wadden	1) Het wadden-gebied wordt als één bestemming in de markt gebracht, van onder op geladen. 2) Meer synergie tussen het vermarkten van het merk De Wadden en het interprovinciale programma Visit Wadden.	Merk Fryslân, Marketing Groningen, marketing Holland Boven Amsterdam, Waddenfonds, 3 provincies, ondernemers en overige stakeholders (musea etc.), Trilaterale samenwerking UNESCO	Via provinciaal cofinancieringsbudget Wadden-Fonds projecten				2020 t/m 2023
3	Inzet op cultuurtoerisme. Hiervoor verlenen we subsidie aan Merk Fryslân	1) Versterken van cultuur als marketinginstrument. 2) versterken van de samenwerking tussen regiomarketingorganisaties, LF2028, musea-, cultuur- en erfgoedinstellingen, het NBTC en Merk Fryslân. 3) contentteam leisure/cultuur.	Merk Fryslân, regiomarketingorganisaties; LF2028, cultuur- en erfgoedinstellingen; NBTC	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	2020 t/m 2023
4	Inzet en aansluiten op themajaren en metrolijnen NBTC	Jaarrond meer bezoekers en spreiding over provincie en seizoenen.	Merk Fryslân, NBTC, regiomarketingorganisaties	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	2020 t/m 2023
5	Verkenning mogelijkheden om Blue Zone op te nemen in de marketing	Opnemen van het gedachtengoed van Blue Zones in de marketingactiviteiten van Merk Fryslân.	Merk Fryslân, regiomarketingorganisaties, NBTC	PM	PM	PM	PM	2021
6	Plan van aanpak verbeteren samenwerking marketingorganisaties	Eenduidige marketingstrategie (regionaal, provinciaal, (inter) nationaal.	Merk Fryslân, regiomarketingorganisaties, gemeenten, NBTC	PM	PM	PM	PM	2020 - 2022

Actie		Resultaat van deze actie/ output	Met wie	Kosten				Planning
	Korte termijn			2020	2021	2022	2023	
7	Ontwikkelen plan voor meer gebruik van het Fries en de Friese taal binnen de marketing	Vergroten zichtbaarheid van het Fries en de Friese taal binnen de marketing.	Merk Fryslân, Afûk	PM	PM	PM	PM	2020 - 2024
8	Evaluatie Merk Fryslân in 2023 inclusief meting branding van het merk Friesland en/of het merk Wadden	Inzicht in het functioneren van Merk Fryslân als provinciale marketingorganisatie.	Onderzoek door externe partij	PM	PM	PM	PM	2023
9	Onderzoeken mogelijkheden aansluiting provinciale marketing op regiodeals in Noordoost Fryslân en Zuidoost Fryslân	Versterkte samenwerking op de marketing in deze regio's. Extra marketinginzet in deze regio's.	Gemeenten, provincie, Merk Fryslân, regio-marketingorganisaties	PM	PM	PM		
	PM	2020 - 2024	Merk Fryslân, Afûk	PM	PM	PM		
			Totaal	€1.910.900	€1.910.900	€1.910.900	€1.910.900	€ 7643.600 + PM

Toelichting

- 1 Focus op de merken Friesland en De Wadden: Voor onze marketing verlenen we subsidie aan onze provinciale marketinginstelling Merk Fryslân. Als provincie geven wij de kaders mee (wat we als provincie willen bereiken). Merk Fryslân ontwikkelt hier vervolgens plannen voor. De plannen voor 2020 zijn in uitvoering en worden lopende 2020 nog geïntensiveerd met oog op het beschikbaar komen van extra budget door vaststelling beleidsnota Gastvrij Fryslân en de mogelijkheid te bieden in te spelen op de coronacrisis. Inzet vindt plaats op campagnes, pers, pr, meetcentives en traveltrade.
- 2 Visit Wadden: Merk Fryslân is namens de drie Noordelijke provincies penvoerder van het project Visit Wadden. Zie ook uitvoeringsacties Wadden.
- 3 De komende periode wordt versterkt ingezet op cultuurtoerisme. Hiervoor verlenen we subsidie aan Merk Fryslân. Activiteiten richten zich op goede afstemming marketingsupport met LF2028; het samenbrengen van het cultureel aanbod; het opstellen van co-branding en goede samenwerking met andere marketingpartners F2028, zoals VanPlan en andere partijen. Daarnaast inzet op het ontwikkelen van sterke content voor het culturele deel van de website en andere online kanalen.
- 4 Aansluiten op themajaren NBTC (voor 2020: Leve het water; voor 2021 Ode aan het landschap; voor 2022: Growing Green Cities) om ook via deze kanalen de juis-

te (inter)nationale doelgroepen aan te trekken. Via het NBTC doet Fryslân ook mee aan de themalijn Nederland Waterland. Via deze themalijn worden voor Fryslân met name de Afsluitdijk en het Woudagemaal in de etalage gezet. De ambitie is om deze beleidsperiode mee te doen aan meerdere themalijnen, zoals Dutch Food & Cuisine.

- 5 Blue Zones zijn gebieden in de wereld waar relatief veel mensen in goede gezondheid honderd jaar en ouder worden. Dit sluit aan bij het motto van het coalitieakkoord: Geluk op 1. Interessante koppelkansen met andere beleidsvelden zoals leefbaarheid liggen voor de hand. We gaan de mogelijkheid onderzoeken welke kansen het gedachtengoed van de Blue Zones biedt en indien dit kansrijk is zullen we dit opnemen in de marketingactiviteiten van Merk Fryslân. Bij de evaluatie Merk Fryslân van 2019 is opgemerkt dat de enerzijds de samenwerking tussen Merk Fryslân en de regiomarketingorgansiaties steeds beter gaat, maar dat anderzijds er nog verbetering mogelijk is.
- 6 We vragen Merk Fryslân aan te geven te komen met een plan van aanpak voor het verbeteren van de samenwerking. Als provincie faciliteren we waar nodig de samenwerking tussen de verschillende betrokken partijen.
- 7 De Friese taal is belangrijk voor onze identiteit. Ook vanuit toeristisch oogpunt kan het gebruik van het Fries interessant zijn als marketinginstrument. We gaan onderzoeken hoe we de zichtbaarheid van de Friese taal kunnen inzetten binnen de marketing.
- 8 In 2019 heeft er een evaluatie plaatsgevonden naar het functioneren van Merk Fryslân. Het is wenselijk in 2023 opnieuw een evaluatie te doen.
- 9 De regio's in Noordoost Fryslân en Zuidoost Fryslân hebben binnen de met het rijk afgesloten regiodeals middelen ter beschikking gekregen om hun regio op meerdere vlakken te ontwikkelen. Hierbij is ook een deel bestemd voor de (toeristische) marketing. We gaan kijken hoe we de marketing slim met elkaar kunnen verbinden om zowel vanuit de regio als vanuit de provincie meer marketingexposure te realiseren.

4. Vitale waterrecreatie

Fryslân is een provincie die zowel voor de bewoners als bezoekers onlosmakelijk verbonden is met water en waterrecreatie. Van de Friese Meren tot de Wadden en het IJsselmeer. Binnen de 'Visie waterrecreatie' zoals deze in februari 2019 door PS is vastgesteld, zijn vier leidende principes benoemd:

1. Water en meer
Waterrecreatie heeft betrekking op water en land. We gaan voor een sterkere verbinding, zichtbaarheid en beleefbaarheid tussen de kwaliteiten van water en land.
2. Voor iedereen
In Fryslân faciliteren wij het brede palet aan waterrecreatieve activiteiten en onthalen gastvrij, zowel de traditionele als de innovatieve waterrecreanten.
3. Mooi en Leefbaar
We koesteren onze kwaliteiten en maken keuzes. We bieden ruimte aan een divers palet aan gebruiksmogelijkheden, maar bij keuzes en overwegingen wordt nadrukkelijk ook gekeken naar zaken als een prettige en gezonde woonomgeving, natuur, erfgoed, economie en werkgelegenheid.
4. Met elkaar
Waterrecreatie kent veel raakvlakken met andere disciplines en groepen, regio's etc. Samen met partijen willen wij het brede belang van waterrecreatie koesteren en uitbouwen.

Water is een essentiële pijler binnen de Friese gastvrijheidseconomie. De komende jaren gaan wij verder met het ontwikkelen van beleid voor waterrecreatie vanuit het perspectief gastvrijheidseconomie, maar in nauwe samenwerking en afstemming met nagenoeg alle andere disciplines en opgaven.

Verklaring afkortingen in onderstaande tabel

PW = Provinciale Waterstaat

SEFF= Stifting Elektrysk Farre Fryslân

Actie	Korte termijn	Resultaat van deze actie/ output	Met wie	Kosten				Planning
				2020	2021	2022	2023	
1	Vergroten zichtbaarheid van Fryslân als waterrecreatie bestemming	Fryslân prominent zichtbaar als de watersport- en recreatie provincie.	Merk Fryslân, Marrekrite, PW	€150.000	€150.000	€150.000	€150.000	2020 Opstellen campagneplan en beurzinnenplan. 2021-2023 Uitvoer. 2023 Evaluatie en evt. bijstelling
2	Opstellen gebruiksvisie Fryske wateren	Integraal beleidskader voor het (recreatieve) gebruik van het Friese water.	Team Water, Verkeer en Vervoer, PW, Asset Management, Marrekrite, gemeenten, IJsselmeeragenda 2050, Werelderfgoed Wadden.	€ 100.000	€100.000			2020 samenstelling integraal projectteam 2021 Opstellen gebruiksvisie en vaststelling door PS
3	Onderzoek en monitoring van het gebruik van de Friese wateren	Inzicht in het recreatieve gebruik van de Friese wateren.	Opgave 7, Toeristische data op orde, Verkeer en Vervoer, PW, Marrekrite, gemeenten	€ 10.000	€50.000	€25.000	€25.000	2020 Onderzoeksplan gereed. 2021 nulmeting. 2022 e.v. monitoring
4	Verbeteren communicatie voor de waterrecreant	Alle nuttige en belangrijke informatie voor de gebruiker duidelijk ontsloten middels de nieuwe watersport app en watersportbrochure (per 2020 in kaartvorm).	PW Sector	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	2020 lancering nieuwe Watersportapp en vernieuwde watersportbrochure

Actie	Resultaat van deze actie/ output	Met wie	Kosten				Planning	
			2020	2021	2022	2023		
5	Vergroten veiligheid op het water	Minder ongevallen op het water door participatie aan de campagne 'Varen doe je samen'.	Verkeer en vervoer, PW, Waterrecreatie NL Rijkswaterstaat Beroepsvaart	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	
6	Inzet op verduurzaming sector, circulariteit en waterkwaliteit	Meer elektrisch, hybride en/of door blauwe diesel aangedreven schepen Schoner (zwem)water. Meer natuurvriendelijke oevers. Gedragen projectplan voor circulaire aanpak 'einde levenscyclus schepen' met gemeenten en Rijk.	SEFF, Marrekrite, Team Water, Wetterskip, Gemeenten Rijk Sector	PM	PM	PM	PM	
7	Vergroten beleefbaarheid van het water van Fryslân	In stand houden en waar nodig verbeteren van de recreatieve vaar-routes in Fryslân. Sterke verbinding 'blauwe' en 'groene' netwerken. Sterke verbinding evenementen water en land (cultuur, natuur, sport), m.n. ook voor eigen bewoners. Het water wordt als ons unieke decor gezien bij binnenstads- en/of landschapsinrichting Alle vormen van waterrecreatie (ook de nieuwe) hebben een plek in Fryslân met veel aandacht voor de jeugd (aanwas).	Marrekrite, Verkeer en Vervoer, LF2028 Waterrecreatie Nederland	PM	PM	PM	PM	
8	Deelname landelijke netwerken, overleggen en kennisuitwisseling	Fryske belangen goed behartigd en prominente Fryske aanwezigheid in netwerken.	BRTN Waterrecreatie NL, Hiswa, Interprovinciaal overleg, IJsselmeer-agenda 2050	PM	PM	PM	PM	2020 - 2023
9	Bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Marrekrite	Fryslân is de provincie waar je eindelijk kunt varen en op bijna 4000 plaatsen in de natuur gratis kunt afmeren. Fryslân heeft uitstekende en provincie-dekkende wandel-, fiets-, en vaarkoop-puntennetwerken.	Marrekrite en gemeenten	€ 542.500	€ 542.500 p.j. Wordt vanaf 2021 geïndexeerd)	542.500 p.j. Wordt geïndexeerd)	€ 542.500 p.j. Wordt geïndexeerd)	2020 -2028

Actie		Resultaat van deze actie/ output	Met wie	Kosten				Planning
	Korte termijn			2020	2021	2022	2023	
10	Waterrecreatie Wadden en IJsselmeer	We blijven via het Omgevingsberaad Waddengebied en Beheerautoriteit aandacht houden voor en werken aan Waterrecreatie op de Waddenzee. Voor het IJsselmeer is de gebiedsagenda het kader en de samenwerkingsvorm.	Waddenoeverheden en IJsselmeer overheden, gebruikersorganisaties, beheerders, jachthavens	nvt				continu
			Totaal	€ 847.500	€ 887.500	€ 762.500	€ 762.500	€ 3.260.000 + PM

Toelichting:

- 1 Fryslân prominent zichtbaar op vier beurzen per jaar waaronder BOOT Düsseldorf, BOOT Holland, in de media (watersportprogramma's) en bij grootschalige evenementen (zodra die weer mogen plaatsvinden). Doorlopend aandacht voor waterrecreatie via Merk Fryslân en regiomarketingorganisaties.
- 2 Gebruiksvisie Friese wateren geeft beleidskaders voor gebruik, beheer en onderhoud (met name vaardieptes en oeverbeheer), bereikbaarheid, brugbediening, vaarwegclassificaties, zonering (electric only, snelvaren, kitesurfen etc.), aansluiting bij omliggende regio's. Relatie met opgaven Water, Mobiliteit, Asset management, natuur en circulariteit.
- 3 Er is momenteel geen goed beeld bij welk type recreant zich wanneer en waar begeeft op het Friese water waardoor te veel met aannames wordt gewerkt bij het maken van beleid.
- 4 Vernieuwde Friese Watersport app (inclusief navigatie en op termijn ook brugbedieningsfunctionaliteit) en vernieuwde watersport brochure (nu kaart) Fryslân. Beheer en onderhoud van de app ad. 30.400 p.j. is 50/50 verdeeld PW en GVE (dus 15.200 voor GVE p.j.). Additionele ontwikkelingen van extra functionaliteiten worden per geval bekeken qua verdeling van de kosten, stelpost 5000 p.j. Kosten van de watersportbrochure/kaart worden ook 50/50 verdeeld tussen PW en GVE.
- 5 Deelname landelijke campagne 'Varen doe je samen' ten behoeve van veiligheid op het water. Hierin is specifiek aandacht voor kruispunten met beroepsvaart en goede publieksvoorlichting.
- 6 Uitvoeren plan SEFFF gericht op o.a. het stimuleren van elektrisch en hybride aandrijving, betere ontsluiting electric only vaarroutes, meer bunkerplaatsen voor blauwe diesel, verbetering van het imago van elektrisch varen. Door betere voorlichting en de betere benutting van de vuilwaterloospunten. minder recreatieve lozing van vuilwater in het oppervlaktewater en schoner zwemwater. Minder schadelijke chemicaliën gebruikt door watersport.
- 7 De verbinding tussen water en land zal belangrijker worden. Waterrecreatie zal meer aan land komen, landrecreatie zal meer genieten van het water, knooppunten zullen elkaar raken (TOP's) en evenementen zullen elkaar en het unieke karakter van Fryslân versterken.
- 8 Bijdrage aan de Basisvisie Recreatie Toervaart Nederland (convenant) ad 24.600 p.j. 50/50 verdeeld tussen Verkeer en Vervoer en GVE (12.300 p.j. voor GVE).

5. Vitale logiesaccommodaties

In navolging op het onderzoek naar de vitaliteit van de logiessector (waaronder ook jachthavens en kleinschalig aanbod/ B&B's) dat in maart 2020 is opgeleverd en in mei 2020 openbaar gemaakt is (de crisis was niet voorzien ten tijde van het onderzoek), pakken we verschillende acties op. De korte termijn acties gekoppeld aan het hersteloffensief vanwege de huidige crisis zijn al genoemd bij opgave 1 Slimme groei.

Verklaring afkortingen in onderstaande tabel

TAF = Toerisme Alliantie Fryslân

Actie	Resultaat van deze actie/ output	Met wie	Kosten				Planning	
			2020	2021	2022	2023		
1	Korte termijn (Fries) Actieprogramma Logiesaccommodaties opstellen	Er ligt een concreet actieprogramma met daarin aandacht voor vernieuwing/nieuw ondernemerschap en bestemmingsontwikkeling Incl. Eventueel nader verdiepend onderzoek particuliere huisjes eilanden, kleinschalig aanbod /B&B's, chartervaart.	TAF, gemeenten, regio platforms (NO), ondernemers, charterbranche met Prov. NH en Flevoland.	€ 100.000 Actieprogramma € 100.000 Nadere onderzoeken				2020-2021. 2020-2021
2	Uitvoeren (Fries) actieprogramma Logiesaccommodaties inclusief acties gericht op circulair maken logies sector	Samenhangende aanpak om de logiessector in Fryslân aan te pakken.	TAF, gemeenten, provincie, ondernemers, Circulair Friesland	€ 300.000	450.000	450.000	500.000	2021 -2023
3	Deelname landelijke kennisuitwisseling, Landelijke Actie Agenda, Impuls Vitale Vakantieparken	Inbrengen lessen in Provinciale traject.	Provincies, ministerie, sector landelijk	-				Doorlopend
4	Acties campers	Aanbod voldoende bekend en doorontwikkeling Friese campermogelijkheden, uniform gemeentelijk camperbeleid.	Gemeenten, Marrekrite, Ondernemers via TAF/regio's	-	50.000	50.000		Doorlopend
5	Omgevingsvisie, experimenteer-ruimte	Omgevingsvisie vertalen in Omgevingsverordening: ruimtelijk kader voor betekenisvolle logiesaccommodaties realiseren passend bij slimme groei.	Gemeenten, ondernemers	-				Doorlopend
		Totaal		500.000	500.000	500.000	500.000	€ 2.000.000

Toelichting:

- 1 Als vervolg op het rapport Vitale logiesaccommodaties (mei 2020) is de TAF de opdrachtgever van een Actieplan, de provincie faciliteert. In dat Actieplan wordt duidelijk welke maatregelen in samenhang moeten worden genomen en door wie (provincie, gemeenten, sector) hoe ze georganiseerd worden en wat het gaat kosten. Jachthavens en kleinschalige logiesvormen en campervoorzieningen maken ook onderdeel uit van de aanpak. We verkennen de noodzaak tot en behoefte aan nader onderzoek voor particuliere huisjes op de eilanden, chartervaart en kleinschalige logiesvormen.
- 2 We voeren het actieplan Vitale Logies samen met TAF, gemeenten en sector uit in de daar op volgende jaren. Daarbij kijken we nadrukkelijk naar wat betekenen logiesontwikkelingen voor Fryslân als samenleving, voor het landschap, zijn ze circulair en duurzaam (bijv. ook via kennisoverdracht en koplopersprojecten), hoe kunnen ontwikkelingen in die zin betekenisvol zijn.
- 3 Landelijk netwerk: we blijven actief deelnemen aan het landelijke traject van de rijksoverheid Impuls Vakantieparken en de landelijke Actie agenda van de sector toerisme, waarin ook vitale logies belangrijk is. We werken zo op landelijk niveau samen met de andere overheden en branches: netwerkend, geen kosten, voortdurend.
- 4 Volgens het recente vitaliteitsonderzoek zijn er in Fryslân voldoende camperplaatsen om de markt vraag op te vangen. Een camperplaats is een speciaal voor campers ingerichte parkeerplaats. Deze plaats is vaak verhard en voorzien van specifieke voorzieningen. Veel campings maken geen onderscheid tussen reguliere kampeer- en camperplaatsen. De gemiddelde bezetting van specifieke Friese camperplaatsen is ongeveer 12 procent op jaarbasis. Dit percentage ligt iets onder de bezetting van reguliere kampeerplaatsen. De campermarkt in Fryslân kan dus nog verder worden doorontwikkeld.
De vraag naar camperplekken zal de komende jaren verder toenemen is de verwachting. Friese ondernemers, vooral rond steden, spelen hier ook al op in door reguliere kampeerplaatsen om te vormen tot speciale camperplaatsen. Ook jachthavens realiseren steeds meer camperplekken. De conclusie van het vitaliteitsonderzoek is dat er, kijkend naar de huidige bezetting en het royale 'flexibele' aanbod (op reguliere kampeerplekken), voldoende camperplaatsen zijn om de markt vraag op te vangen. De aanbeveling is om ondernemers voldoende flexibiliteit te geven om de komende jaren in te spelen op de verwachte marktgroei. En de beschikbare camperplaatsen moeten goed (online) vindbaar zijn voor de campers, dus locaties van de plekken en 'real time - vrije' camperplaatsen. Wij reserveren daarom 50.000 euro voor twee jaar voor maatregelen gericht op campers. Bijvoorbeeld voor een (deeltijd) aanbager en kennisdealer camperplekken en/of het realiseren van zoek- en boek instrumenten voor camperplekken. Samen met gemeenten en Marrekrite werken we daarnaast aan zoveel mogelijk uniform gemeentelijk camperbeleid met uitgangspunten voor de gehele provincie Fryslân.
- 5 Omgevingsvisie: Via de omgevingsvisie en omgevingsverordening hebben we uitgewerkt hoe we tot passend en betekenisvol logiesaanbod in Fryslân kunnen komen, bij nieuwe voorzieningen en uitbreidingen/ herbesteding dus slimme groei faciliteren en stimuleren ook via ruimtelijke instrumenten.

6. Dagrecreatieve netwerken

Fryslân heeft uitstekende wandel- en fietsknooppuntennetwerken, prachtige cultuur, natuur en erfgoed en vaarwegen etc. Met dagrecreatieve netwerken wordt ingezet op betere benutting van het goede dat Fryslân te bieden heeft. De verbinding in deze

opgave maakt integraal onderdeel uit van de destiniatiemanagementsgedachte. Het zal zich richten op het versterken van verbinding tussen de basis (o.a. netwerken en structuren) de inhoud (producten, thema's, verhalen en routes e.d.) en de beleving (het ontsluiten en vermarkten ervan).

Deze programmaliijn richt zich dus zowel op de fysieke verbinding tussen beleefpunten als op de samenwerking tussen stakeholders: 'het gezamenlijk vindbaar, beleefbaar, beheersbaar en vermarktbaar maken van uniforme en digitale routestructuren en data, verrijkt met POI's, thema's, verhaallijnen, evenementenagenda en (toeristische) arrangementen.

Het optimaliseren van de dagrecreatieve netwerken zoals hierboven omschreven kan een belangrijke bijdrage leveren aan de ambitie om te komen tot slimme groei en spreiding van recreatie door toeristen en eigen bewoners over de provincie en de seizoenen.

Verklaring afkortingen in onderstaande tabel

TAF = Toerisme Alliantie Fryslân

Actie		Resultaat van deze actie/ output	Met wie	Kosten				Planning
	Korte termijn			2020	2021	2022	2023	
1	Opstellen programma Dagrecreatieve Netwerken	Er is een concreet beeld (gevat in een bovenregionaal actieprogramma) hoe de komende jaren het dagrecreatieve aanbod in Fryslân inhoudelijk versterkt, beter georganiseerd en beter ontsloten gaat worden. Verder zijn er technische verbeteringen aan websites en databases gerealiseerd waardoor alle regio's gelijkwaardig kunnen aanhaken.	Regiomarketing organisaties, Merk Fryslân, Marrekrite	€175.000				2020
2	Uitvoeren programma Dagrecreatieve netwerken	Het kwalitatief hoogwaardige dagrecreatieve aanbod in Fryslân is goed georganiseerd en ontsloten waardoor het in toenemende mate positief bijdraagt aan de totale kwaliteitsbeleving en (slimme) groei van Fryslân. Voor zowel bewoner als bezoeker.	Regiomarketing organisaties, Merk Fryslân, Marrekrite, Cultuur (LF2028), Natuur (Terrein beherende orgs.), Landelijke en overige routenetwerken TAF, gemeenten, Provincie, ondernemers		€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000	2021 -2023

Actie		Resultaat van deze actie/ output	Met wie	Kosten				Planning
	Korte termijn			2020	2021	2022	2023	
3	Deelname landelijke netwerken, overleggen en kennisuitwisseling	Fryske belangen behartigd en prominente Fryske aanwezigheid in netwerken.	Wandelnet Fietsplatform Interprovinciaal overleg,	€ 75.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	2020 - 2023
4	Verkenning Boerenlandpaden	Onderzoek knelpunten (m.n. verzekering en compensatie). Uitwerking acties (plan) n.a.v. knelpunten.	Marrekrite, Wandelnet	PM	PM	PM	PM	2020 2021-2023
			Totaal	€ 250.000	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000	€ 1.450.000 + PM

Toelichting:

1. Er is een eerste verkenning uitgevoerd om de opgave nader te duiden, de stakeholders in kaart te brengen en een marsroute uit te zetten. Dit zal in de loop van 2020 verder worden uitgewerkt en bestuurlijk en ambtelijk getoetst worden. Er wordt in 2020 ook een begin gemaakt met de technische randvoorwaarden binnen alle regio's op gelijkwaardig niveau te krijgen (o.a. database en websites) Dit is laaghangend fruit en een goede eerste stap om samenwerking en verbinding te realiseren.

7. Toeristische data op orde

Data zijn een hulpmiddel om goed geïnformeerde keuzes te maken en in toenemende mate belangrijk voor een vitaal, competitief en veerkrachtig bedrijf, (sub)sector of regio. Voor ondernemers helpen data onder andere om te weten waar de meeste omzet en winst te behalen is (follow the money), om klantprofielen te maken, inzicht in de fase van klant worden (motivaties, keuzegedrag, etc.), klant zijn (aantallen, bezoekersstromen, bestedingen, etc.) en klant blijven (waardering, herhaalbezoek, etc.). Allemaal informatie om een gezonde business te kunnen runnen. Voor organisaties en overheden helpen data om de prestaties van de sector in kaart te brengen, effectiviteit van beleidsinterventies te meten, nieuw beleid te maken, etc. Kortom data helpen ons om inzichten te verkrijgen en om deze inzichten te gebruiken om keuzes te maken/verantwoorden.

Verklaring afkortingen in onderstaande tabel

TAF = Toerisme Alliantie Fryslân

LDA = Landelijke Data Alliantie

ETFI = European Tourism Futures Institute

NBTC = Nationaal Bureau Toerisme en Congressen

CBS = Centraal Bureau voor de Statistiek

Actie	Resultaat van deze actie/ output	Met wie	Kosten				Planning	
			2020	2021	2022	2023		
1	Aanjager data op orde (programmameider)	Aanstellen van een programmameider (ca 0,5 fte) opgave data op orde + programma-medewerker (ca 0,5 fte).	NHL Stenden/ETFI	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000	2020-2023
2	Deelname Landelijke Data Alliantie (LDA)	Afstemming en uitlijning van landelijke monitoring en provinciale monitoring	Landelijke Data Alliantie, NBTC, CBS, Ministerie EZK, Provincies, aantal DMO's	€ 5.000 (vastgesteld door LDA)	€ 5.000 (vastgesteld door LDA)	€ 5.000 (vastgesteld door LDA)	€ 5.000 (vastgesteld door LDA)	2020-2023
3	Monitor bezoekers	A. Operationeel Big Data Lab door inhuur data scientist(s)	Via Data Fryslan	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	2020-2023
		B. Operationeel bezoekerspanel	TAF, MerkFryslan, Regio-marketingorganisaties	€ 25.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	2020-2023
		C. Bezoekersonderzoeken zijn afgestemd en gekoppeld	o.a. TAF, MerkFryslan, Regiomarketingorganisatie, Museumfederatie	€ 25.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	2020-2023
		D. Continue monitoring internationale gast (kwalitatief)	o.a. NHL Stenden, Friesland College	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	2020-2023
		E. Tweejaarlijkse marktverkenning	o.a. NHL Stenden, Friesland College		€ 40.000		€ 40.000	2021 en 2023
		F. Continue monitoring binnenlands en dagbezoek: aankoop data, participatie (continue) onderzoeken.	o.a. TAF, NBTC, LDA	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	2020-2023
4	Monitor bedrijven	A. Aanbod in beeld: kwantitatief (aantal, locatie, capaciteit etc)		€ 50.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	2020-2023
		B. Aanbod in beeld: kwalitatief (vitaliteit, bedrijfsstijl)	TAF, YnBussines, DataFryslan, Merk Fryslan, Regio-marketingorganisaties	ZKA onderzoek	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	2021-2023
		C. Koplopers proeftuin afgerond		€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	2020-2023
		D. Operationeel bedrijvenpanel.		€ 25.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	2020-2023

Actie	Resultaat van deze actie/ output	Met wie	Kosten				Planning	
			2020	2021	2022	2023		
5	Monitor bewoners	A. Benutten bewoners-panel Fries Sociaal Planbureau B. Tweejaarlijkse verkenning invloed van toerisme op de samenleving.	FSP o.a. NHL Stenden/ETFI	Begroting FSP € 40.000	Begroting FSP	Begroting FSP € 40.000	Begroting FSP	2020-2023 2020 en 2022
6	ICT voorzieningen en Oop	Aanschaf benodigde ICT voorzieningen en software licenties.		€ 24.300		€ 29.300		2020-2022
7	Kennis- en informatiedeling	A. Operationeel kennisplatform 'Staat van de bestemming Fryslan)	o.a. NHL Stenden /ETFI, Merk, DataFryslan	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	2020-2023
		B. Jaarlijkse publicatie Gastvrij Fryslan – Factsheets	o.a. NHL Stenden/ETFI, DataFryslan	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	2020-2023
		C. Tweejaarlijkse studie Toekomstbestendig Gastvrij Fryslan	o.a. NHL/Stenden/ETFI + kennispartners		€ 29.300		€ 29.300	2021 en 2023
		D. Jaarlijkse organisatie Kennisdag Gastvrij Fryslan.	o.a. Merk Fryslan, TAF, Regiomarketing-organisaties	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	2020-2023
		Totaal		€ 519.300	€ 519.300	€ 519.300	€ 519.300	€ 2.077.200

Toelichting:

- De programmaleider (o,5-0,6 fte), ondersteund door de programmamedewerker (o,4-0,6 fte), is verantwoordelijk voor de uitvoering van de opgave data op orde, het creëren van draagvlak van bijbehorende partners en de relaties met deze partners – van lokaal, regionaal tot nationaal (LDA in het bijzonder)
- De programmaleider participeert actief in de Landelijke Data Alliantie. De LDA vraagt om een structurele bijdrage van € 5.000 per provincie, in aanvulling op gelden en inkind bijdragen van EZK, NBTC, CBS, CELTH en diverse regionale/provinciale DMO's.
- Monitor bezoekers: Kennen van de bezoekers is essentieel om de voortgang van de beleidsnota te monitoren. De bezoekersmonitor wordt gerealiseerd door het volgende:
 - Het aanstellen van één (of enkele) datascientists die de data-analyse uitvoeren n.a.v. de data die voortkomt uit andere acties;
 - Bezoekerspanel om metingen uit te voeren m.b.t o.a. imago, bekendheid, waardering en effectiviteit campagnes;
 - Veel publieke en semi-publieke partijen voeren bezoekersonderzoeken uit (overheden, culturele instellingen, musea). Door deze te koppelen ontstaat er een database van bezoekersgegevens);

- d. De drijfveren van de internationale gast kennen t.b.v. effectieve marketing, productontwikkeling;
 - e. Analyse van trends en ontwikkelingen in vraag en aanbod en in opkomende en afnemende markten en productaanbod;
 - f. Analyse van data afkomstig van o.a. monitoring door partijen in Fryslân, NBTC (CVO, CVTO, CZO) webmetric DMO's, Wandelnet, Fietsplatform, etc.
4. Monitor bedrijven:
 - a. Inzicht in aantallen, capaciteit, diversiteit van totale gastvrijheidseconomie. In huidige statistieken van CBS en NBTC worden (grote) delen van de sector niet meegenomen (o.a. kleinschalige accommodaties, watersport, vaste gasten);
 - b. Voortbouwend op ZKA-onderzoek naar vitale verblijfsaccommodaties, (steekproefsgewijs) vitaliteit en kwaliteit vaststellen;
 - c. Testen uitvoeren met ondernemers om bedrijven/organisaties verder te ontwikkelen als data producenten. Hoe meer koppelingen zijn te leggen via o.a. kassasystemen, reserveringssystemen, nactregisters, hoe meer er is te automatiseren;
 - d. Bedrijvenpanel om situaties, keuzes ontwikkelingen voor te leggen, peilingen te houden. Invulling/benutting van bedrijven panel in afstemming met TAF.
 5. Monitor bewoners
 - a. Het Fries Sociaal Planbureau heeft een reeds operationeel bewonerspanel. Deze wordt benut voor het onderzoeken van de houding en perceptie van bewoners van toerisme en de ontwikkeling van gastvrijheidseconomie;
 - b. Inzicht in hoe de Friese burger profiteert van toerisme: sociaaleconomisch (banen, werkgelegenheid), voorzieningenniveau, investeringen publieke ruimte, infra en landschap en kwaliteit van leven.
 6. Post t.b.v. externe zaken zoals aanschaf van benodigde ICT voorzieningen (o.a. software) en out-of-pocket kosten voor advies
 7. Kennis- en informatiedeling
 - a. Dashboard/landing page met kengetallen (afgestemd op LDA/NBTC en hun platform Staat van de Bestemming Nederland) t.a.v. toerisme en recreatie op basis van bovengenoemd monitor bezoekers, bedrijven en bewoners;
 - b. Periodiek overzicht van feiten en cijfers;
 - c. Verkenning van trends en ontwikkelingen met impact op de sector (op lokaal, regio, nationaal en internationaal niveau) en hun potentiële gevolgen voor Fryslân, de deelregio's en/of deelsectoren;
 - d. Een kennisdag dient meerdere doelen, o.a. het delen van cijfers en trends, meerwaarde tonen van monitoring en data-analyse, draagvlak creatie, relatiebeheer t.a.v. de kennisketen.

4

Gastvrijheidseconomie en het Waddengebied

Naast werken aan de zeven opgaven blijven wij ook gebiedsgericht inzet plegen op de Wadden. Bij de aandacht voor de Wadden betrekken wij niet alleen de eilanden en de Waddenzee, maar ook de kuststrook. We werken hierin samen met de twee andere Waddenprovincies, Noord-Holland en Groningen en met Waddenlanden Duitsland en Denemarken. Omdat de acties worden bekostigd via andere sporen, wordt een financiële vertaling achterwege gelaten.

Actie	Resultaat van deze actie/ output	Met wie	Planning
1 IR 5A Waddenagenda	NL-DId Implementatie Trilaterale duurzame toerisme strategie	Merk Fryslân, Marketing Groningen, Ostfriesland Tourismus GmbH, Die Nordsee GmbH, Dollard Route, Nationalpark Niedersächsisches Wattenmeer	2020-2021
2 IR NSR Prowad Link	Zowel natuur als economie profiteert van duurzame ontwikkeling nieuwe producten dmv Nature-Business-Benefit-cycle	Partners project, Marketing organisatie, Natuurorganisaties, MKB, overheden en onderwijs in regio UNESCO Waddenzee Werelderfgoed, Wash Region (UK) en universiteit Noorwegen.	2020-2022
3 Investeringskader Waddengebied	Waddenbrede toeristische projecten die de waarden van het gebied versterken om het beleven ervan te verbeteren. Een goede uniforme vermarkting van Waddenzee Werelderfgoed	3 provincies, gemeenten, diverse stakeholders, Opgaveteam Versterken en Vermarkten Werelderfgoed, Fries Programma Wadden, WEC Afsluitdijk	Tm 2026

Actie	Resultaat van deze actie/ output	Met wie	Planning	
4	Toeristisch Omgevingsberaad Waddengebied (TOBW)	We vervullen een secretariaatsfunctie	Gebruikers Waddenzee	continue
5	Networkgroep Sustainable Tourism	Brede trilaterale samenwerking ogv duurzaam toerisme.	DMO's , Natuurorganisaties, overheden in de landen NL, Dk, Dld	continue

- 1 IR5A Project Waddenagenda is een samenwerkingsproject NL-Dld waarin maatregelen zijn opgenomen om de trilaterale Duurzame Toerisme strategie voor UNESCO Waddenzee Werelderfgoed gebied in te vullen. Het richt zich vooral op de ontwikkeling van bewustwording (van het gegeven dat het gebied de status heeft en hoe in goede balans natuur en economie kunnen samengaan) en ontwikkeling van duurzaam toeristisch aanbod.
- 2 IR NSR Prowad Link is een Interreg project waarin de focus ligt op het vanuit de kwaliteit van de natuurwaarden realiseren van een duurzame economische ontwikkeling, waarbij zowel natuur als economie profijt hebben. Voor gastvrijheid zijn de onderdelen innovatieve productontwikkeling, uniforme branding/marketing en ontwikkeling van een partnerprogramma van belang.
- 3 We werken onder de vlag van het brede Investeringskader Waddengebied samen aan projecten om het hele gebied beter te laten beleven, zoals versterken van Duisternisbeleving, Terpen- en Wierden, Gastronomie, Routestructuren zoals Op paad lâns it Waad. Daarnaast begeleiden we de Waddenbrede marketing via campagne Visit Wadden waaraan we als Waddenprovincies en Waddenfonds ook meebetalen. In eigen huis werken we nauw samen aan alle opgaven voor het Waddengebied voor ook de andere onderwerpen, via het Provinciale Waddenprogramma. Het Werelderfgoed (informatie) centrum Afsluitdijk houden we scherp op het vergroten van toeristische betekenis.
- 4 TOBW: Er is een nieuwe beheerstructuur voor het Waddengebied. Het Omgevingsberaad Waddengebied OBW, is daar een onderdeel van. Hierop aansluitend is er een Toeristisch Omgevings Beraad Waddengebied (TOBW) waarvan wij het secretariaat faciliteren. Alle onderwerpen voor recreatief gebruik van de Waddenzee kunnen we zo goed verder brengen en bespreken.

5

Organisatie uitvoering

Het team Gastvrijheidseconomie van de opgave Kultuer en Gastfrijhied staat aan de lat voor de uitvoering van de beleidsnota Gastvrij Fryslân 2028 en dit uitvoeringsplan. Er wordt samengewerkt met andere teams en opgaven van provincie Fryslân, zoals Erfgoed, Cultuur, Economie en Leefbaarheid.

Externe partijen

Naast de interne samenwerking is die met onze externe partners van groot belang. Er is een breed netwerk opgebouwd met ondernemers en experts uit het werkveld. Dit komt onder andere naar voren in de Toerisme Alliantie Fryslân (TAF). Dit is een breed initiatief van ondernemers, onderwijs en overheden gericht op het stimuleren van het organiserend vermogen en professionalisering van de sector. Als provincie Fryslân hebben we een adviserende rol binnen de TAF.

Een ander initiatief waarin we de samenwerking zoeken met externe partijen is de Schipperstafel. Een initiatief sinds februari 2019. De schipperstafel bestaat uit zeven externe expert die zich elk hebben verbonden aan een van de opgaven uit de beleidsnota. Samen met leden van het team Gastvrijheidseconomie komen zij vier keer per jaar bij elkaar om actualiteiten te bespreken. Zo is er niet alleen op hoofdlijnen afstemming met de sector, maar ook op detailniveau per opgave. De opgavemanager Gastvrijheidseconomie is voorzitter van dit gremium.

De vertegenwoordiging van alle opgaven ziet er als volg uit:

Opgave	Lid externe organisatie
Slimme groei	TAF
Toekomstbestendige banen	Koninklijk Horeca Nederland
Destinatiemanagement	Merk Fryslân
Vitale Waterrecreatie	Marrekrite
Vitale logiesaccommodaties	TAF
Dagrecreatieve netwerken	Regiomarketing organisaties
Toeristische data op orde	ETFI

Monitoring en rapportage

Jaarlijks wordt er een monitoringsrapportage opgesteld over de voortgang van uitvoering van de beleidsnota Gastvrij Fryslân 2028. In 2021 en 2023 worden tussenevaluaties gehouden op grond waarvan dit beleid eventueel wordt aangepast. De drie genoemde ambities op pagina vier vormen de leidraad voor de jaarlijkse monitoring:

- Ambitie 1: Toerisme zorgt voor een prettige en gezonde woon- en leefomgeving (people)
- Ambitie 2: Toerisme versterkt het behoud en ontwikkeling van de natuur en het cultuurerfgoed (planet)
- Ambitie 3: Toerisme zorgt voor toekomstbestendige banen (profit)

Voor wat betreft de indicatoren voor monitoring sluiten we zoveel mogelijk aan bij al lopende provinciale of landelijke onderzoeken waaronder de brede welvaart monitoring. De indicatoren waarop we ons nieuwe beleid Gastvrij Fryslân 2028 monitoren zijn:

1. Prettige en gezonde leefomgeving

- Cijfers leefbaarheid van Fries Sociaal Planbureau.
- Fryslân in 2028 in de top drie provincies met meest gelukkige inwoners Nederland blijkens CBS-onderzoek.
- In 2028 is de spreiding van toerisme jaarrond in Fryslân toegenomen blijkens CBS- en Continue vakantieonderzoek (NBTC).
- Toename spreiding banen in heel Fryslân blijkens het LISA onderzoek.
- Mening van eigen bevolking over aantal toeristen is in 2028 minimaal gelijk gebleven t.o.v. 2018 via Fries Sociaal Planbureau.

2. Behoud van natuur- en cultuurerfgoed

- Gastvrij Fryslân is in 2028 100% circulair via monitoring beleidsnota Circulaire Economie.
- Ook in 2028 wil Fryslân de mooiste provincie van Nederland zijn.
- Aantal monumenten/karakteristieke gebouwen met toeristische bestemming in 2028 is toegenomen.

3. Toekomstbestendige banen

- In 2028 is de conjunctuurgevoeligheid van de werkgelegenheid in het Friese toerisme afgenomen ten opzichte van 2018.
- Het gemiddeld inkomen in de toeristische sector/horeca is in Fryslân in 2028 toegenomen ten opzichte van 2018
- Het aantal grote banen (15+ uren) neemt relatief meer toe dan het aantal kleine banen (15-).

Indicatoren slimme groei

Afgelopen beleidsperiode (2016-2019) is jaarlijks een aantal indicatoren gemonitord dat ook past bij slimme groei van toerisme. Dit willen we in deze beleidsperiode voortzetten. Dit zijn:

- Bestedingen in de Friese Gastvrijheidseconomie, uitgesplitst in verblijfsrecreatie en dagrecreatie.
- Totaal aantal banen in de gastvrijheidsbranche.
- Waardering van de bezoekers.
- Bestedingen per persoon per dag.
- Aantal binnen- en buitenlandse gasten.
- Aantal zakelijke gasten.

